

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

27. Yaşama Dönemi'nde sunmuş olduğum; 2/852; 2/875; 2/911; 2/918; 2/920; 2/926; 2/927; 2/929; 2/930; 2/931; 2/932; 2/933; 2/934; 2/935; 2/936; 2/937; 2/939; 2/938; 2/941; 2/942; 2/962; 2/1006; 2/1007; 2/1008; 2/1009; 2/1010; 2/1011; 2/1143; 2/1230; 2/1232; 2/1423; 2/1761; 2/2042; 2/2081; 2/2095; 2/2206; 2/2326; 2/2471; 2/2582; 2/2692; 2/2737; 2/2754; 2/2843 ; 2/2878; 2/3080; 2/3182; 2/3328; 2/3337; 2/3359; 2/3384; 2/3655 ; 2/3859; 2/3929; 2/3995; 2/4017; 2/4203; 2/4408; 2/4415; 2/4439; 2/4563; 2/4572; 2/4582; 2/4602; 2/4627; 2/4643; 2/4696; 2/4700 2/4712; 2/4947; 2/4949; 2/4950; 2/4959 sayılı kanun tekliflerimin İçtüzüğü'nün 77 inci maddesi uyarınca yenilenmesini saygılarımla arz ve talep ederim. 26.07.2023

Meral DANIŞ BEŞTAŞ

Yeşil Sol Parti Grup Başkanvekili

Erzurum Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe Komisyonu
Tarih: 8. Ağustos 2023	
Esas No: 2/1445	

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
26 Temmuz 2023
Numara:

TBMM GENEL MÜDÜR
26 Temmuz 2023
No: 1256412

T.C. M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 388
Tarih : 13.09.2018

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi gerekçeleriyle birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını arz ederim.

Meral DANIŞ BEŞTAŞ

HDP Siirt Milletvekili

TMM BAKANLIĞI		
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler	
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe	
Tarih :	15 Ekim 2018	Esas No: 2/1010

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
13 Eylül 2018
Numara:

TBMM GELEN EVRAK
13 Eylül 2018
No: 351042
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GEREKÇE

Sosyal Güvenlik Mevzuatına göre 08.09.1999 tarihinden önce emeklilik şartları kadın için 20 yıllık sigortalılık süresi ve 5000 gün; erkek için ise 25 yıllık sigortalılık süresi ve 5000 gün olup yaş şartı olmaksızın emeklilik mümkündür. Ancak 25.8.1999 tarihinde kabul edilen ve 8.9.1999 tarihinde 23810 sayı ile yayımlanan kanun ile kademeli emeklilik getirilmiş ve böylelikle kadınların kademeli olarak 58, erkeklerin kademeli olarak 60 yaşında emekli olması hükme bağlanmıştır. Bu düzenlemenin en temel özelliği ise geriye yürümemesi, yani yasanın yürürlükte olduğu tarihte işe başlayanların emeklilik haklarının geriye dönün olarak değiştirilmiş olmasıdır. Bunun yaratmış olduğu mağduriyet tartışmasızdır.

Kişinin emeklilik hakkı ve bu hakkı kullanımı sosyal devlet ilkesinin gereğidir. Bireyin çalışma hayatının belirsizlikler içinde seyreliyor oluşu, yani her gelen yasal düzenlemeye göre emeklilik koşullarının yaş ve bağlanacak olan aylık bazında sürekli değişime tabi tutulması aynı zamanda bir insan hakkı ihlalidir. Keza Anayasa'ya da açık bir aykırılık teşkil eden bu durum, 5 inci maddede yer alan devletin amaç ve görevleri kapsamında sosyal hukuk devleti ilkesine de tezatlık içermektedir. Nitekim devletin görevi, kişi temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleri ile bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmakla mükelleftir. Bu bağlamda emeklilik yaşının oldukça yüksek bir yaşa tekabül etmesi ve yine kişinin bir yasal düzenlemeye tabi iken çalışma hayatının ilerleyen evrelerinde başka hükümlere tabi tutulması sosyal devlet ilkesi ve hukuk devleti ilkesi ile de bağdaşmamaktadır. Kişi, yaşamı boyunca verdiği çaba ve harcadığı emeğin karşılığında kendisini güvende hissetmek ister ve bu onun en tabi hakkıdır. Bu hakkın korunması ise devletin birincil görevlerindedir. Bu bahisle yurttaşların, refahı, sağlığı ve huzuru için gerekli koşulların sağlanması esastır.

Türkiye'de, emeklilik hakkının giderek yok sayılması tartışmaları yürütülmektedir. Yukarda da belirtmiş olduğum üzere 1999 yılında Sosyal Güvenlik Kanununda yapılan düzenleme nirengi noktası olmuştur. Bu gelişmelerin evvelinde 1994 yılında Dünya Bankası "Yaşlılık Krizinin Önlenmesi" başlıklı bir rapor yayınlamıştır. Ardından 1995 yılında da Türkiye'de Çalışma Bakanlığı, sosyal güvenlik sisteminde değişiklikler öneren bir rapor hazırlamıştır. Rapora göre, emeklilik yaşının çok düşük olduğu, nüfusun giderek yaşlandığı, sosyal güvenlik sisteminin kamu harcamalarına ve bütçe açığına sebep olduğu ifade edilmiştir. Kuşkusuz kamu

harcamalarının bütününe bakıldığında emekli aylıkları bunun çok az bir kısmını oluşturmaktadır. Hâlihazırda ayyuka çıkmış olan kamu harcamalarındaki lüks ile kıyaslandığında emeklilik aylıklarının ve emeklilik hakkının ilk gündeme getirilen husus olması izaha muhtaçtır. Yine 1995 yılından itibaren hükümetlerce dile getirilen sosyal güvenlik sisteminin açık verdiği söylemleri karşısında işverenlerin kayıt dışı işçi çalıştırmalarına olanak sağlanması ve sürekli işverenler lehine prim afları çıkarılması abesle iştir. 1999 yılındaki düzenleme ile emeklilik yaşı kadınlarda 58'e, erkeklerde 60'a, prim ödeme gün sayısı ise 5000'den 7000'e yükseltilmiş; mevcut iktidar bunu da yeterli görmeyerek emeklilik yaşını kademeli olarak 65'e yükseltip prim gün sayısını da kademeli olarak artırmıştır. Yine atlanmaması gereken önemli diğer bir husus da aylık bağlanma oranlarının değiştirilmesi ve emekli maaşlarının otomatik olarak düşürülmesidir. Şimdi ise bireysel emekliliğin desteklenmesi kıdem tazminatı gibi hususlar gündemdedir. Emeklilik hakkını uygun yaş ve koşullarda elde edip yaşlılık hayatını güven içerisinde geçirmek isteyen yurttaşların emeğinin yok sayılması kabul edilemezdir.

Halihazırda yaş sınırı nedeniyle hak kaybına uğrayan, yaş sınırını dolduruncaya kadar işsiz ve gelirden yoksun olan yurttaşların mağduriyetlerinin giderilmesi acil gündem meselelerindendir. Bu sebeple 08.09.1999 tarihi öncesinde sigortalı olan ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte bu Kanun ile mülga sosyal güvenlik kanunları hükümlerine göre, emeklilik için gereken sigortalılık süresi, hizmet süresi ve prim gün sayısı koşulunu sağlayıp yaş koşulunu sağlayamayanların yapacakları yazılı başvuru ile yaşlılık aylığı almaları sağlanmalıdır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1-31.5.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası eklenen geçici madde ile emekli olmak için tüm gerekli koşulları sağladıkları halde yaş sınırının dolmasının bekleyen yurttaşların mağduriyetlerinin giderilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

**SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 31.5.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 78- 08.09.1999 tarihi öncesinde sigortalı olan ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte bu Kanun ile mülga sosyal güvenlik kanunları hükümlerine göre, emeklilik için gereken sigortalılık süresi, hizmet süresi ve prim gün sayısı koşulunu sağlayıp yaş koşulunu sağlayamayanlardan bu maddenin yayım tarihinden itibaren kuruma yazılı olarak başvuranlara yaşlılık aylığı bağlanır. Bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir.”

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.